

**GOZDNA UČNA POT » BOJTINA »
(IMAMO JO, KAJ SEDAJ ?)**

RADO VANER

KRATEK OPIS POTI

DOSTOP:

Iz Slovenske Bistrice se zapeljemo do Šmartnega na Pohorju. Iz centra Šmartnega še 2 kilometra, do mesta kjer stoji večja smerna tabla. Še slabih 600 metrov je do urejenega parkirišča na začetku poti.

DOLŽINA POTI :

(V bistvu gre za dve poti)

1. Gozdna učna pot je dolga 3700 metrov. Pot je krožna in je srednje zahtevna, saj premagamo 150 metrov nadmorske višine. Večjih vzponov na poti ni, so le krajši in manj zahtevni. Za ogled se priporoča pohodna obutev.

Za voden ogled z razlago na vsaki točki je potrebno 3 ure. (vključena sta ogleda obeh etnoloških muzejev).

Počasen sprehod po poti z občasnimi komentarji opravimo v nekaj več kot dveh urah.

Kdor pa bo pot uporabljal za nabiranje kondicije – hitra hoja, jo bo zmožel v dobri uri.

Čas obhoda se po potrebi skrajša, lahko pa tudi podaljša, odvisno od interesa skupine ali posameznika.

2. Pohodna pot

Nadaljevanje učne poti je pohodna pot, ki se odcepi od učne poti in se nadaljuje v smeri proti cerkvi sv. Urše. (najvišja točka na poti 1007 m.n.v)

Celotna dolžina poti je 6500 metrov (2500 metrov po učni poti in dodatnih 4000 metrov pohodne poti), in je prav tako krožna. Na tej srednje zahtevni poti premagamo 220 metrov nadmorske višine.

Obe poti sta označeni z rumeno – modro markacijo. Gozdno učna pot ima oznako 1, pohodna pot pa 2.

OD IDEJE DO REALIZACIJE

Kar tri leta je zorela ideja o postavitvi gozdno učne poti v glavah članov turističnega društva Jelka Šmartno na Pohorju.

Postaviti jo čim prej, je bila želja, kje in kako ni bilo pomembno, samo da bo !.Nazadnje smo se odločili, da bi otvoritev sovpadala z deseto obletnico delovanja društva. Vse aktivnosti so stekle leta 2007, otvoritev pa je bila v Maju 2008.

Po nekaj prespanih nočeh in prvih grobih predračunih so se glave ohladile, koraki pa upočasnili.

Kronološko so si ti koraki sledili tako:

KORAK Št. 1 – LOCIRANJE POTI

Dileme ni bilo, pot bo v BOJTINI, zaselku blizu Šmartnega na Pohorju.

Ohranjena narava, pestrost drevesnih in grmovnih vrst, (če upoštevamo nadmorsko višino) redki gozdni sestoji (sestoj gradna, jelšev log, bukov steljnik), naravni spomeniki (lipe izrednih dimenzij, ki so opredeljene kot naravni spomeniki državnega pomena) in dva kamnoloma na sami trasi poti. Etnološko zanimive stavbe,(kovačija, stara kmečka hiša) razstava kmečkega orodja na prostem, sakralni objekti (cerkev, kapela, križi), lep razgled, prijazni ljudje in nenazadnje gre vendar za najlepše urejeno vas v krajevni skupnosti in v občini.

KORAK Št. 2 - PRIDOBIVANJE SOGLASIJ

Preden se sploh pričnejo kakršne koli aktivnosti, je bilo potrebno zbrati soglasja lastnikov zemljišč.

Sklicali smo sestanek lastnikov zemljišč, ki je bil slabo obiskan, ampak led je bil prebit. Predstavili smo jim traso poti , naše načrte in želje. Seznanili smo jih tudi z vsebino soglasja, ki naj bi ga podpisali. Na dan sestanka lastnikom še nismo ponujali soglasij v podpis, ampak smo jim dali čas za razmislek.

Dva meseca po sestanku smo obiskali vse lastnike. Soglasja so podpisali vsi, še najbolj je bil prisoten strah, da bo masoven obisk gozdov povzročil onesnaženje.

Pa glejte, da nebo smeti v gozdu za njimi nam je » požugala » večina. Imajo namreč slabe izkušnje predvsem z gobarji, manj z planinci.

KORAK Št. 3 – NATANČEN PREGLED TRASE IN POPIS TOČK KI JIH ŽELIMO PREDSTAVITI.

Kar nekaj obhodov je bilo potrebno za natančno lociranje točk, ki jih želimo predstaviti. Vsak obhod je dal novo predstavitev vredno točko, tako smo na koncu izbrali 39 točk. Čeprav smo se odločili za ime gozdna učna pot, bi lahko imela tudi kakšno drugo ime, saj gre v našem primeru gre za predstavitev tega malo znanega dela Pohorja, krajine na katero vpliva človek že več kot dva tisoč let, in življenja Pohorcev nekoč in danes.

KORAK Št. 4 - IZBIRA MATERIALA ZA OPREMO POTI

Čim več naravnih materialov, lahko obnovljivih, enostavnih za montažo nam je bilo osnovno vodilo.

Za označitev točk smo se odločili za uporabo hrastovine debeline 50 mm. Table se pritrdijo na stebre iz smrekovine. Les zaščititi z naravi prijaznimi premazi.

Za informativno tablo na izhodišču poti smo se odločili za keramične ploščice prilepljene na ogrodje kozolca. Keramika je praktično neuničljiva, odporna na vse vremenske vplive, razen seveda na vandalizem. Računalniško obdelane fotografije in besedilo se tiska na posebno folijo, ki se prilepi na keramiko. Ploščice se nato žgejo pri visokih temperaturah v posebni peči.

KORAK ŠT. 5 - DETALJNI PREDRAČUN POTREBNIH SREDSTEV

Do zadnjega vijaka natančen izračun potrebnega materiala, brez zloženke in stroškov otvoritvene slovesnosti nam je vzel sapo. Več kot 5000 € bi potrebovali. Kaj pa zdaj ? Brez pomoči glavnega pokrovitelja, so-pokroviteljev in donatorjev ne bo šlo. Glede na stanje na računu bo potrebno zbrati več kot polovico sredstev.

KORAK Št. 6 - ZBIRANJE SREDSTEV IN MATERIALA

Več kot 60 prošenj za sredstva in material smo poslali raznim podjetjem in obrtnikom ter ustanovam.

Prvi odziv je bil, no odziva sploh ni bilo. Zato smo spremenili taktiko. Osebni obiski potencialnih donatorjev, ter predstavitev naše ideje je obrodil sadove. Hitro smo zbrali potreben material, nekaj kot donacijo, nekaj po znižani ceni. Uspelo nam je najti glavnega pokrovitelja, nekaj so-pokroviteljev in donatorjev. Hvaležni smo bili za vsak podarjen vijak. Nekaj se je zbralo tudi denarnih sredstev, skupaj v materialu in denarju približno 3000€.

KORAK Št. 7 – FIZIČNA UREDITEV POTI

Na sestanku upravnega odbora leta 2007 smo določili datum (24. 05. 2008) praznovanja desete obletnice društva, ki bo tudi dan otvoritve gozdno učne poti. Pričeli smo z deli. Člani društva so z veseljem poprijeli za delo. V zimi smo izdelali in pobarvali table, pripravili les, izdelali kozolec...

Takoj ko je vreme dopuščalo smo očistili traso poti, ter jo opremili z tablami in markacijo. Pot poteka po obstoječih gozdnih vlakah in javnih poteh, manj kot polovica poti poteka po gozdu. Trasa je izbrana tako, da niso bila potrebna kakršnakoli zemeljska dela, edini objekt na poti, je nova brv, da prečkamo manjši potok.

Sproti se je zbiral slikovni in tekstni material za informacijsko tablo in zgibanko. Ur udarniškega dela sploh nismo beležili (po grobi oceni okoli 1500 ur). Beležili jih nismo namerno, saj potem hitro prihaja do očitkov, kdo ima več ur, kdo manj. Vsak, je pač pomagal po svojih močeh.

KORAK Št. 8 – UREDITEV OSTALE INFRASTRUKTURE

Velik stroškovni zalogaj nam je predstavljal ureditev ostale infrastrukture.

Utrjen parkirni prostor za štiri avtobuse oz. 30- 40 osebnih vozil je bilo potrebno urediti na izhodišču poti. Ugodna lokacija (križišče) in staro, že več let neuporabljeno skladišče lesa nam je omogočalo ureditev parkirišča brez posegov v prostor. Le odstranitev mehke plasti zemlje in utrditev z gramozom sta bila potrebna. Tu nam je finančno pomagala krajevna skupnost Šmartno na Pohorju.

Uredile so se še klopce ob parkirišču in postavili smetnjaki. Le ti so nameščeni še ob sami poti, po prvih izkušnjah jih je premalo. Lovci, člani našega društva so postavili solnico in krmišče.

KORAK Št. 9 - IZDELAVA ZGIBANKE

Fotografije in tekstni del smo pripravili sami, oblikovanje in tisk pa prepustili profesionalcem.

KORAK Št. 10 – OGLAŠEVANJE POTI

Promocija same poti poteka preko lokalnih časopisov in lokalnih radijskih postaj. Za posamezne prireditve na ali ob poti se poslužujemo tudi letakov, ki jih razdelimo po gospodinjstvih.

Ob začetku šolskega leta pričnemo z ponodbami, ki jih posredujemo osnovnim in srednjim šolam štajerske regije.

Ciljna skupina obiskovalcev:

Učenci osnovnih in srednjih šol štajerske regije, ter učenci, ki imajo organizirano šolo v naravi v rekreacijsko turističnih centrih ko sta Trije kralji in Areh.

Pričakujemo okrog 500 otrok letno v organiziranih skupinah, ter do 300 ostalih obiskovalcev letno, ki si želijo vodenje ali pa tudi ne (planinska društva, društva upokojencev, gostje prej omenjenih centrov). Po našem mnenju to še ne dosega nosilne kapacitete poti.

Večjega števila obiskovalcev ne pričakujemo, saj je štajerska regija dobro » pokrita » z gozdno učnimi in ostalimi tematskimi potmi. Tudi lokacija je relativno neugodna saj smo oddaljen od večjih centrov, tako da krajši obiski (2- 3 šolske ure) ne pridejo v poštev.

Vodenje po poti:

Trenutno opravlja vodenje po poti le dva. Sam kot revirni gozdar, ki sem aktivno sodeloval pri pripravi poti in članica našega društva, ki ima opravljen izpit za turističnega vodnika po Štajerski.

V slučaju večjih skupin smo dogovorjeni z krajevno enoto Zavoda za gozdove Slovenije iz Slovenske Bistrice za pomoč pri vodenju.

Vsekakor si želimo izobraziti nekaj naših članov za vodenje po poti.

Kar nekaj članov je , ki si želi takšnega izobraževanja zato ga kmalu pričakujemo.

Vodenje po poti le zato, da se otroci ne izgubijo, ter branje napisov iz tabel je nezanimivo in dolgočasno, za nekoga lahko celo žaljivo.

Poti, takšni ali drugačni je treba dati zgodbo, da postane zanimiva. Vodič brez znanja (naj ima še takšno veselje) lahko hitro pade v neroden položaj če je premalo »podkovan« oz. usposobljen.

Vzdrževanje poti:

Postavitev poti brez realnega načrta vzdrževanja ni smiselna. Bolje da poti ni, kot pa da je slabo vzdrževana. Predvsem so problematične poti, ki jih postavljajo razna društva in interesne skupine.

Vzdrževanje naše poti si zamišljamo tako:

- prihodki od vodenja skupin ki se zbirajo za vzdrževanje poti. (pod nobenim pogojem se ne smejo uporabljati v druge namene).

- podpis dolgoročnih (vsaj 10 letnih) pogodb z donatorji oz. sponzorji.
- prostovoljni prispevki članov društva.
- prihodki zbrani pri organizaciji raznih prireditvev ob poti (npr. kuhanje oglja, organizacija piknikov za skupine...).
- turistično društvo iz članarine in dotacij del sredstev nameni v sklad za vzdrževanje poti.
- sredstva pridobljena na raznih razpisih.

Bolj bomo uspešni z podpisi pogodb in z prijavami na razne razpise, manj bo potrebno obremenjevati račun društva.

Vsako leto bo potrebno zbrati vsaj desetino investicijske vrednosti poti (to je cca. 400 €) za vzdrževanje poti. Za vsak dodaten objekt, bo potrebno zagotoviti posebna dodatna sredstva, nikakor pa iz sklada.

Letos pričakujemo le manjša popravila, vsakih pet let večja, v desetih letih pa bo potrebno zamenjati table, stebre, verjetno ne vse naenkrat, ampak postopoma.

Ustanovili smo » dežurstvo », člani, domačini prehodijo dele poti jo očistijo smeti, ter sproti odpravljajo manjše napake.

Vse to pa so računi brez krčmarja, če se pojavi vandalizem. V eni sami noči je lahko uničen ves trud. Bo potrebno tudi te poti zavarovati na zavarovalnicah ?

NALOGE (ŽELJE) KI NAS ČAKAJO V PRIHODNOSTI

- Legalizacija poti

- Pridobitev sredstev iz raznih razpisov

Tu do sedaj nismo bili uspešni, saj so skoraj vsi razpisi predvidevajo večji vložek društva, (po predložitvi računov sicer povrnjen) ki si ga nismo mogli privoščiti. Očitno bo v bodoče potrebno skupno (več društev) nastopanje na razpisih z pomočjo lokalne turistične zveze in občin.

- Dodatna oprema poti

Posebej na poti travniška flora in favna nista predstavljeni. Ker je večji del poti izven gozda si želimo info- tablo, ki bo predstavila tudi ta segment poti. Smo že v stikih z strokovnjaki Zavoda za varstvo narave iz Maribora, ki bodo opravili popis in determinacijo rastlin in živali.

Dodatna označitev pohodne poti, ki je do sedaj le markirana.

Učilnica na prostem na Bojtini, ki bi služila za izvedbo raznih delavnic, hkrati pa lahko služi tudi kot manjši prireditveni prostor.

- Izobraževanje vodnikov

Usposobiti vsaj 3- 5 vodnikov, članov našega turističnega društva, da razbremenijo dosedanja vodnika. Tu računamo na pomoč Zavoda za gozdove Slovenije, in TZ Slovenije.

- Založba vodnika po poti

Material ja zbran, pridobiti je potrebno le sredstva za izdajo vodnika po poti, ki bo učencem služil kot pripomoček pri spoznavanju in razumevanju poti, saj si vsega res ne morejo zapomniti.

- Promocija poti

Pot je potrebno promovirati vedno znova in znova, da ne utone v pozabo. Res je, da je najboljša in najcenejša reklama zadovoljen obiskovalec, oboje skupaj mora dati rezultate. Sem spada tudi ureditev spletne strani, ki je TD jelka prav tako še nima.

- Povezava z večjimi turističnimi v bližnji okolici

Na koncu še ena »**pobožna**« želja. Želimo si posneti pot in jo opremiti z komentarjem, oboje pa spraviti na zgoščenko. V slučaju slabega vremena, ko šola oz. razred ne najde rezervnega termina si lahko pot ogledajo nekje na suhem, ali kasneje v razredu.

Otroci, ki imajo težave z gibanjem so na naši poti omejeni. Z invalidskim vozičkom si lahko na žalost ogledajo le manjši del poti. Na zgoščenci bi si jo lahko ogledali v celoti. Zakaj » pobožna želja »? Prva poizvedovanja, da bi dobili resnično profesionalni izdelek so nas za kratko prepričala da gre le za željo. Mogoča pa nam bo uspelo, že večkrat smo presenetili sami sebe.